

MARGARITA VOITES: „Midagi peab liikuma, põlema ja siis see ongi sära.“

Eile suri ooperiprimadonna Margarita Voites (30.10.1936 – 20.06.2024)

MEELI PARIJÕGI
meeli.parijogi@ohtuleht.ee

„See hääl mul lihtsalt on,“ vastas koloratuursopran **Margarita Voites** 2014. aastal Öhtulehe küsimusele, kuidas ta oma imelise häälega töötab. „Pärast konservatooriumi mina oma häälega töötanud ei ole. Midagi mul veel ikka on. Veel on.“ Ta oli siis 78aastane.

„Praegu on Eestis kõik superstaarid ning laulavad,“ arutles Voites samas intervjuus, kui lihtne on Eestis nüüdsel ajal täheks tõusta. „Vanasti oli ka nii, et mõned laulsid vaid mikrofoniga, sest ilma sellela neil palju häält polnudki. Aga kõik on lauljad. Nii need, kes peavad rahvusooper Estonia lava halvas akustikas laulma, kui ka need, kes võtavad mikri ette. Mulle on vaid ühes kohas mikker hea olnud, Tallinna linnahallis.“

See ainus kord, kui rahvusooperi primadonna mikrofoni vajas, oli aasta 1999 ja muusikal „Linnupuur“. Tolleks ajaks oli Voites teatrist eemal viibinud üheksa aastat, kuid trillerdavad hääl oli alles.

Primadonna juba lapsena

Kas Voites on olnud primadonna eluaeg? „Seda nad räägivad küll, et nii on,“ on Moskvas sündinud ja Novosibirskis kooliteed alustanud Voites Öhtulehele meenutanud, kuidas ta lapsepõlves sõbrannaga Siberis mööda laia külatänavat jalutas. „Kõndisime tänaval ja siis ta ütles, et „oi, sa kõnnid nagu artist!“ Paljajalu käisin, mis artist ma seal ikka olin, aga tema nägi midagi. Aga kui olin kolmeaastane, olin ma ilmunud isa külaliste ette, lambivari peas, ema suurrätik ümber, ning teatanud: „Mina olen artista.“ Vene keeles pidanuks ma ütleva „artistka“. Isa ütles, et midu ma olin väga normaalselt rääkinud, ühtegi tähte ei pudistanud, aga seekord tuli „artista“. Aga „artista“ tähendab itaalia keeles artisti.“

Aastatel 1955–1957 Tartu ülikoolis bibliograafiat õppinud Voites astus ülikooli näiteringis üles nimiosas Imre Kálmáni operetis „Montmartre'i kannike“. Tänu lavastuse menule asus ta õppima Tallinna konservatooriumisse Linda Sauli klassi, mille lõpetamise järel 1964. aastal sai temast Vanemuise solist. Sellel laval nägid rambivalgust Voites esimesed suurrõllid:

Arnold Moskalik / Öhtulehe arhiiv

ELU.ÖHTULEHT.EE

Juhataja **Katrin Roht**
katrin.roht@ohtuleht.ee
Tel 614 4058

Öhtulehe arhiiv

Tiit Veermäe / ETA / Öhtulehe arhiiv

MARGARITA VOITES

- Sündinud 30. oktoobril 1936 Moskvas.
- Kooliteed alustas 1944. aasta sügisel Novosibirskis, perekonna Eestisse naasmise järel aga jätkas õpinguid Viljandis ja Tartus.
- Pärast Tartu II keskkooli lõpetamist astus Tartu riikliku ülikooli ajaloo-keeleteaduskonda bibliograafia erialale.
- Pärast ülikooli näiteringi operetti „Montmartre'i kannike“ otsustas astuda Tallinna konservatooriumi, mille lõpetamise järel 1964. aastal sai temast Vanemuise teatri solist.
- Aastal 1969 sai lauljatarist kaheks aastakümneks Estonia primadonna.
- Peale teatritööd on andnud kontserte Eestis, kõigis NSVLi vabariikides, paljudes Euroopa maa-des, Jaapanis, Indias, Kanadas, Sri Lankal jm.
- Ta on esimene Eesti lauljanna, keda kutsuti laulma Moskva suurde teatrisse (1973) ja andma soolokontserti Rossija kesk-kontserdisaalis.
- 1979. aastal pälvis tolaeagse kõrgeima tunnustuse – NSVLi rahvakunstniku tiitli. 1986. aastal anti talle Georg Otsa nimeline preemia *bel canto* traditsioonide elamusliku edasikandmise ja ulatusliku kontserttegevuse eest.
- 1990. aastal lõpetas teatritöö.
- 30. oktoobril 2006 tähistas gala-kontserdiga Estonia kontserdisaalis 70 aasta juubelit ja hämmastavas publikut oma haruldase vokaalse vormiga.
- 2007. aastal tähistati Margarita Voites 50 aasta lavajuubelit tema loomingu paremiku koon-dava plaadikogumiku „Primadonna assoluta“ väljaandmisega ja selle esitluskontsertide turnee-ga Eestis.
- 2008. aastal valiti Margarita Voites Eesti näitlejate liidu auliik-meks.
- 2010. aastal andis kirjastus Kunst välja Voites biograafia „Imet tabades“.
- Aastal 2011 pälvis Margarita Voites Valgetähe III klassi teenetemärgi.

Violetta ja Gilda (Giuseppe Verdi „Tra-viata“ ja „Rigoletto“) ning Marguerite (Charles Gounod’ „Faust“).

1969. aastal sai Voitesest Estonia teatri solist ning nagu ta hiljem alati suure tänuandega meenutas, oli see imeline aeg, mil tema partneriteks olid sellised suurkujud nagu Georg Ots ja Tiit Kuusik, Hendrik Krumm ja Ivo Kuusk, Mati Palm ja Teo Maiste ning kus tal oli võimalus laulda selliste dirigentide taktikepi all nagu Neeme Järvi ja Eri Klas.

„Maailmas oleks teda kästel kantud.“

Estonias jõudis kahel korral publiku ette ka Voites üks suurrolle – nimiosa Gaetano Donizetti ooperis „Lucia di Lammermoor“ (aastatel 1970 ja 1984). „See on meisterroll, millega Rita jääb

ajalukku – ja mitte ainult eesti muusika ajalukku,“ on öelnud Eri Klas.

Helgi Sallo aga on meenutanud: „Kui ma 1985. aastal Estonia külalis-etenduste ajal Rootsi kuninglikus ooperis Margaritaga Luciat kuulasin, olid kõik mu ihukarvad vaimustusest püsti. Missugune hääl! Etenduse lõpus seisis publik püsti ja aplodeeris pool tundi. Siis ma küll mõtlesin, et Margarita on sündinud vales kohas. Maailmas oleks teda juba ammu kuninglikult kästel kantud.“

Voites oli esimene Eesti naislaulja, kes esines Moskva Suures Teatris. 1979. aastal pälvis ta tolaeagse kõrgeima tunnustuse – NSV Liidu rahvakunstniku tiitli. 1986. aastal anti talle Georg Otsa nimeline preemia.

Intervjuus Heino Pedusaarele on Voites öelnud, et ei ole kaugeltki laul-

ja Jumala armust, kuigi nii võib tundu-duda. „Osade küpsemise aeg on pikk. Proovides leian ennast harva, pigem etendusest etendus. Olen omajagu kahtleja, vajan julgustust. Partneri õigel kohal öeldud sõna tähendab mulle palju.“

Usutluses Marvi Taggole on prima-donna rääkinud, et tähesära pole midagi vähemat ega rohkemat kui igapäevane töö, proovid ja etendused. „Midagi peab liikuma, põlema ja siis see ongi sära. Lihtne rääkida, raskem teostada. Ma ei ole oma loomeloost saanud iga kord seda, mida oleksin tahtnud. Näiteks Silva jäigi laulmata. Üldiselt mulle ei meeldi minna konflikti. Peenrahaks ma pole end kunagi vahetanud. Ja need rahvakunstnikunimetused ei ole tulnud kunagi nii lihtsalt, nagu räägitakse.“

HELGI SALLO: „Mulle jättis ta mulje väga vähenõudlikust inimesest.“

„Minu jaoks oli ta tõeline primadonna selle sõna kõige ilusamas mõttes,“ meenutab **Helgi Sallo** (pildil) kolleeg Margarita Voitest. „Iga päev oli pidupäev, kui sain teda laulmas kuulda. Nii suurt lauljat minu eluajal ei ole ma kuulnud – ta oli ülilim.“

Sallo ütles pisaratega võideldes, et Voites surm on ülisuur kaotus Eestile. Näitleja tunnistas, et Voites tekitas temas suurt au-kartust. „Ta oli lihtsalt nii suur laulja minu jaoks. Ta suhtus aga minusse alati väga sõbralikult ja tal leidus alati mõni soe, julgustav ja toetav sõna. Kui talle meeldis see,

midas laval tegin, ütles ta alati midagi head.“

Sallo kirjeldab, et Voiteses oli nii uskuma-tult suurt vokaalset võimekust kui ka teatud naiselikkust. „Enne

etendust oli ta alati natuke närvis. See oli nii armas. Kui ta aga la-vale läks, siis polnud ühtegi probleemi. Oma võluga ta liht-salt lummas inimesi.“ Näitlejan-na lisab, et Voites ei kurnud ku-nagi ega näidanud ka välja, kui

suurte läbielamistega ta silmitsi seisab.

„Mitte mingit hädaldamist! Mulle jättis ta mulje väga vähenõudlikust inimesest. Tal oli üsna vähe vaja.“

Stanislav Moškov

ARNE MIKK: Margarita Voites oli suur isiksus

Lavastaja ja estoonlyane **Arne Mikk** (pildil) nendib, et Margarita Voites lahbumine on väga ootamatu ja valus. „Ta oli suur isiksus, primadonna mastaabiga. Seda nii era- kui lavaelus. Mul oli väga suur rõõm lavastada tema osalusega kolm ooperietendust, mis jäävad nii minu kui ka Estonia jaoks väga olulisteks. Margarita tunnetas oma väärikust ja mastaapi. Ta oli väga kõrge vokaalse kvaliteediga laulja.“

Mikule meenub etendus, millega tähistati kuulsa laulja **Olga Mikk-Krulli** juubelit. Voites oli toona haige. „Ta ei lubanud aga endal etendust ära jätta, sest ei tahtnud ühte oma suurt ja kuulsat eelkäijat ning publikut alt vedada. Ta andis parima, kuigi teadis, et polnud sel õhtul oma parimas vormis. Kohusetunne sundis teda teatri mineviku ja oleviku nimel lavale tulema.“

Teet Malsroos